

УДК 579.26:616:616.993.1:636.4

Пелень Р. А., к.вет.н., доцент ©*Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького, вул. Пекарська, 50, м. Львів, 79050, Україна***СТРУКТУРА МІКРОБІОЦЕНОЗУ ПРЯМОЇ КИШКИ ПОРОСЯТ ЗА ПРОТОЗООЗНОЇ, НЕМАТОДОЗНОЇ І ЗМІШАНОЇ ІНВАЗІЇ**

У статті наведені результати дослідження стану мікрофлори прямої кишки поросят за змішаної протозоозної, нематодозної та асоційованої протозоозно-нематодозної інвазії. Встановлено, що у структурі мікробіоценозу співвідношення облигатних анаеробів і МАФАНМ за протозоозної інвазії становить 1,01:1, нематодозної – 1,09:1 і за змішаної – 0,93:1, у той час як у інтактних тварин вказаний показник становить 1,59:1. За протозойної інвазії (балантидії+еймерії+ізоспори) кількість *Bifidobacterium* spp., зменшилася на 25,9 % ($p<0,01$), *Eubacterium* spp. – 179,6, *Prevotella* spp. – 11,9 і *Propionobacterium* spp. – на 9,5%. Інвазія поросят нематодами (аскариси+трихуруси+езофагостоми) спричинила зниження кількості вказаних мікроорганізмів відповідно на 14,8, 173,9 ($p<0,001$), 8,3 та 6,0 %, в той час як асоціація найпростіших і нематод (аскариси+еймерії+балантидії) – на 39,8 % ($p<0,001$), 187,5 ($p<0,001$), 14,3 ($p<0,05$) і 13,1 %. На тлі зниження кількості *Bifidobacterium* spp., *Eubacterium* spp., *Prevotella* spp. і *Propionobacterium* spp. зростає популяція роду *Clostridium* spp. за протозоозної інвазії на 23,6 %, нематодозної – на 16,4 % і за змішаної протозоозно-нематодозної інвазії – на 41,8 % ($p<0,05$) і кількість бактерій роду *Fusobacterium* spp. відповідно у 7,0, 6,4 та 7,4 рази. Найбільш виражені зміни популяційного рівня МАФАНМ у вмісті прямої кишки спостерігаються у поросят уражених змішаною протозоозно-нематодозною інвазією, за якої, порівняно із контролем, у 5,1 рази ($p<0,001$) зростає кількість лактозонегативної гемолітичної *E. coli*, у 1,5 рази ($p<0,001$) бактерій роду *Streptococcus* spp., у 5,1 рази ($p<0,001$) – *Staphylococcus* spp., у 4,6 рази ($p<0,001$) – *Klebsiella* spp., у 6,4 рази ($p<0,001$) – *Citrobacter* spp. і у 2,3 рази – *Candida* spp. та зменшилася на 0,8 та 2,3 Іг КУО в 1 г вмісту кількість лактозопозитивної негемолітичної *E. coli* і *Lactobacillus* spp. Індекс стабільності мікрофлори кишечника поросят за протозоозної інвазії знизився на 40,0 %, за нематодозної – на 26,7 % і за змішаної протозоозно-нематодозної інвазії – на 50,0 %, порівняно із інтактними тваринами, які формували контрольну групу.

Ключові слова: інвазія, нематодози, протозоози, асоціації, облигатні анаероби, МАФАНМ, вміст кишечника, мікрофлора.

УДК 579.26:616:616.993.1:636.4

Пелень Р. А.*Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького, ул. Пекарская, 50, г. Львов, 79050, Украина***СТРУКТУРА МІКРОБІОЦЕНОЗА ДИСТАЛЬНОГО ОТДЕЛА КИШЕЧНИКА ПОРОСЯТ ЗА ПРОТОЗООЗНО-НЕМАТОДОЗНОЇ ІНВАЗІЇ**

Установлено, что в структуре бактериального гомеостаза дистального отдела кишечника поросят соотношение облигатных анаэробов и МАФАНМ при

протозоозной инвазии составляет 1,01:1, нематодозной инвазии – 1,09:1 и при смешанной – 0,93:1, в то время как в здоровых животных указанный показатель составлял 1,59:1. Уменьшение количества облигатных анаэробных микроорганизмов в содержимом кишечника инвазированных поросят, по сравнению с контрольной группой животных, происходит за счет снижения количества микроорганизмов рода *Bifidobacterium* при протозоозной инвазии на 25,9 % ($p < 0,01$), при нематодозной – на 14,8 % и при смешанной – 39,8 % ($p < 0,001$), *Eubacterium* spp. за протозоозной инвазии на 179,6 % ($p < 0,001$), нематодозной – на 173,9 % ($p < 0,001$) и при смешанной инвазии – на 187,5 % ($p < 0,001$), *Prevotella* spp. за протозоозной инвазии – на 11,9 %, нематодозной – на 8,3%, при смешанной – на 14,3 % ($p < 0,05$) и *Propionobacterium* spp. соответственно на 9,5, 6,0 и 13,1 % на фоне увеличения количества *Clostridium* spp. за протозоозной инвазии на 23,6 %, нематодозной – на 16,4 % и при смешанной протозоозно-нематодозной инвазии – на 41,8 % ($p < 0,05$), и популяции *Fusobacterium* spp. за протозоозной в 7 раз, нематодозной – в 6,4 и смешанной инвазии – в 7,4 раза. Наиболее выраженные изменения МАФАНМ дистального отдела кишечника наблюдаются у поросят с смешанной протозоозно-нематодозной инвазией, при которой, по сравнению со здоровыми животными, в 5,1 раза ($p < 0,001$) возрастает количество *E. coli* Hly «-» гем «+», в 1,5 раза ($p < 0,001$) – *Streptococcus* spp., в 5,1 раза ($p < 0,001$) – *Staphylococcus* spp., в 4,6 раза ($p < 0,001$) – *Klebsiella* spp., в 6,4 раза ($p < 0,001$) – *Citrobacter* spp. и в 2,3 раза – *Candida* spp. и уменьшилось на 0,8 lg КОЕ/г содержимого количество *E. coli* Hly «+» гем «-» и на 2,3 lg КОЕ/г содержимого *Lactobacillus* spp. По сравнению со здоровыми животными снижается индекс стабильности микрофлоры кишечника у поросят с протозоозной инвазией на 40,0 %, с нематодозной – на 26,7 % и смешанной протозоозно-нематодозной инвазией – на 50,0 %.

Ключевые слова: инвазия, нематодозы, протозоозы, ассоциации, облигатные анаэробы, МАФАНМ, содержимое кишечника, микрофлора.

УДК 579.26:616:616.993.1:636.4

Peleno R. A.

Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies
named after SZ Gzhytskyj Pekarska str. 50 Lviv, 79050, Ukraine

STRUCTURE OF MICROECENOSIS OF DISTAL DEPARTMENT OF PIGLETS INTESTINE BY PROTOZOOSIC NEMATODOZIC INVASION

It was established that the structure of bacterial homeostasis in the distal intestine of pigs the correlation of obligate anaerobes and value for MAFAnM by protozoonic invasion is 1,01: 1, nematodozic invasion – 1,09:1 and mixed infestations – 0,93:1, while in healthy animals such index was 1,59:1. Reducing the number of obligate anaerobic microorganisms in the intestinal contents of infested pigs compared with a control group of animals is by reducing the number of microorganisms genus *Bifidobacterium* by protozoonic infestation by 25,9 % ($p < 0,01$), the nematodozic – 14,8 % and for mixed infestations – 39,8 % ($p < 0,001$), *Eubacterium* spp. by protozoonic invasion to 179,6 % ($p < 0,001$), nematodozic – at 173,9 % ($p < 0,001$) and mixed invasion – by 187,5 % ($p < 0,001$), *Prevotella* spp. by protozoonic invasion – by 11,9 %, nematodozic – 8,3 %, by mixed invasion – by 14,3 % ($p < 0,05$) and *Propionobacterium* spp. respectively – 9,5, 6,0 and 13,1 % against the background of increased number of *Clostridium* spp. By protozoonic invasion by 23,6 %, nematodozic – by 16,4 % and mixed-protozoonic and nematodozic invasion – by 41,8 % ($p < 0,05$), and population of *Fusobacterium* spp. by

protozooznic by 7 times, nematodoznic – at 6,4 and mixed invasion – in 7,4 times. The most defined changes of MAFAnM of distal intestine department observed in pigs with mixed-protozooznic nematodoznic invasion, in which, in comparison with healthy animals, in 5,1 times ($p < 0,001$) increases the number of *E. coli* Hly «-» gem «+» in 1,5 times ($p < 0,001$) – *Streptococcus* spp., in 5.1 times ($p < 0,001$) – *Staphylococcus* spp., 4,6 times ($p < 0,001$) – *Klebsiella* spp., in 6.4 times ($p < 0,001$) – *Citrobacter* spp. and 2,3 times – *Candida* spp. against the background of decreased by 0,8 lg CFU / g of content quantity *E. coli* Hly «+» gem «-» and 2,3 lg CFU / g *Lactobacillus* spp. of content. Compared with healthy animals, in pigs by protozooznic invasion is reduced by 40,0 %, nematodoznic – by 26,7 % and mixed-protozooznic and nematodoznic invasion – by 50,0% stability Index of intestine micro flora.

Key words: invasion, nematodosis, protozooziz, associations, obligate anaerobes MAFAnM, contents of the intestine, microflora.

Оцінити особливості становлення кишкової мікрофлори у молодняку, виявити розвиток інфекційного процесу на початковому етапі його прояву, зробити висновок про наявність дисбіозу та вжити заходи для його корекції з метою покращення фізіологічного стану тварин, забезпечення благополуччя в господарстві і підвищення рентабельності галузі можливо за умови регулярного проведення мікробіологічних дослідження вмісту кишечника [4, 5, 8, 9]. Обмежені та розрізнені клінічні дані про мікрофлору кишечника тварин в цілому, і поросят зокрема, а також швидка зміна її складу за впливу різних чинників, створює для фахівців ветеринарної медицини значні труднощі в трактуванні результатів бактеріологічних досліджень вмісту кишечника [3, 7].

Однією з причин порушення кількісного і якісного співвідношення мікрофлори кишечника, внаслідок чого виникає та розвивається клініко-лабораторний синдром, що носить назву дисбіоз, є інвазованість тварин різного роду кишковими паразитами [1]. Саме тому, детальне вивчення мікробного співвідношення, популяційного рівня та індексу стабільності мікрофлори товстої кишки за ураження поросят асоціацією нематод, найпростіших і змішаною протозоозно-нематодозною інвазією є актуальним і має важливе значення для корекції дисбіозу, що виникає внаслідок розвитку кишкових паразитів та проведення дегельмінтизації [6].

Мета дослідження. Вивчити особливості змін у популяційній структурі мікробіоценозу прямої кишки та індексу стабільності мікрофлори кишечника поросят, за умов спонтанного їх ураження асоціацією нематод, найпростіших і змішаною протозоозно-нематодозною інвазією.

Матеріал і методика. Для дослідів використовували спонтанно інвазованих асоціацією кишкових паразитів поросят великої білої породи віком 2-4 місяці. За результатами копроскопічних досліджень вмісту прямої кишки за принципом аналогів було сформовано 4 групи тварин: I група (контрольна) – поросята не уражені кишковими паразитами; II група – поросята інвазовані асоціацією найпростіших (балантидії+еймерії+ізоспори); III група – поросята інвазовані асоціацією нематод (аскариси+трихуруси+езофагостоми); IV група – поросята уражені змішаною протозоозно-нематодозною інвазією (аскариси+еймерії+балантидії).

При формуванні груп враховували інтенсивність інвазії (II) гельмінтозами та найпростішими, яку визначали методом McMaster [2]. Так, кількість ооцист балантидій в 1 г калу була $683,9 \pm 53,9$, еймерій+ізоспор – $597,1 \pm 54,2$, яєць аскарисів – $570,1 \pm 17,1$, трихурусів – $138,0 \pm 15,4$ та езофагостом – $177,6 \pm 9,5$ екземплярів.

Відбір матеріалу для дослідження проводили індивідуально із прямої кишки в стерильні пеніцилінові флакони. Час з моменту забору проб до моменту досліджень не перевищував 2-х годин.

Для проведення бактеріологічних досліджень наважку вмісту масою 1 г ретельно розтирали в стерильній ступці з 9 мл стерильного буферного розчину. З основного розведення виготовляли ряд наступних починаючи з 10^2 до 10^{12} . Висів суспензії в кількості 0,05-0,1-1,0 мл робили на Schaedler-агар, ентерококагар, жовтково-сольовий агар, кров'яний агар, вісмут-сульфіт агар, середовища Ендо і Плоскірева та агар Сабуро.

Кількісне визначення анаеробних і мезофільних аеробних і факультативно анаеробних мікроорганізмів (МАФАНМ) в 1 г вмісту прямої кишки проводили за числом колоній, що вирости на середовищах, через добу інкубації в термостаті при $37\text{ }^\circ\text{C}$. При цьому враховували об'єм посівного матеріалу і ступінь його розведення. Розрахунок проводили за формулою:

$$N = n \times k \times d,$$

де: **N** – кількість мікроорганізмів в 1 г вмісту, КУО/г;

n – число колоній, що вирости на поживному середовищі;

k – коефіцієнт посівної дози (при 1,0 мл $k = 1$, при 0,1 мл $k = 10$ і при 0,05 мл $k = 20$);

d – ступінь розведення посівного матеріалу.

Одержаний результат виражали в десятковому логарифмі колонієутворюючих одиниць в 1 г вмісту (lg КУО/г). Ідентифікацію бактерій до рівня роду проводили з використанням загальноприйнятих методик і схем ідентифікації.

Оцінку змін індигенної флори товстої кишки визначали методом розрахунку індексу стабільності мікрофлори (ИСМ), який представляє собою співвідношення сумарної кількості біфідо- та лактобактерій до загальної кількості кишкової палички. Розрахунок здійснювали за формулою:

$$ИСМ = \frac{\text{біфідобактерії} + \text{лактобактерії}}{\text{загальна кількість кишкової палички}}$$

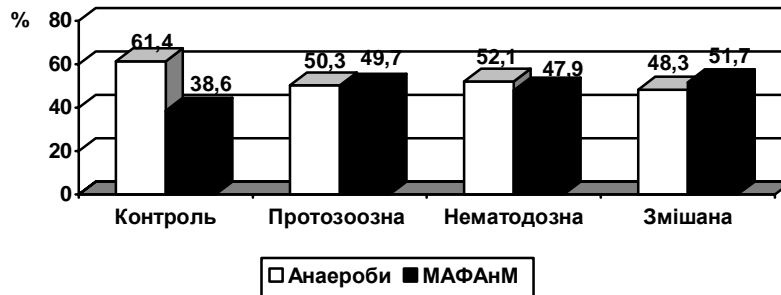
Статистичний аналіз одержаних результатів проводили методом варіаційної статистики з визначенням середніх значень величин і середньої похибки. Достовірність відмінностей між середніми значеннями під час проведення аналізу оцінювали, використовуючи критерій Стьюдента (t). Відмінність між величинами вважали вірогідною, коли ймовірність різниці становила $p \leq 0,05$.

Результати роботи. Результати мікробіологічного дослідження вмісту прямої кишки поросят (рис. 1) показали, що за їх інвазії гельмінтами, найпростішими та асоціацією паразитів у мікробіоценозі кишечника відбуваються зміни, які проявляються порушенням кількісного співвідношення облигатних анаеробів і МАФАНМ.

Аналіз даних, наведених на рис. 1, свідчить про те, що у структурі мікробіоценозу прямої кишки поросят співвідношення облигатних анаеробів і МАФАНМ за протозоозної інвазії становить 1,01:1, нематодозної – 1,09:1 і за змішаної – 0,93:1, у той час, як у інтактних тварин вказаний показник становив 1,59:1.

Результати вивчення популяційного рівня облигатних анаеробів у прямій кишці поросят (табл. 1) показали, що найбільш виражені зміни кількісного та

якісного складу відбулися за сукупного впливу на організм поросят найпростіших і нематод.

Рис. 1. Співвідношення облигатних анаеробів і МАФАнМ в структурі мікробіоценозу прямої кишки поросят за різного виду інвазії

За протозоозної інвазії кількість *Bifidobacterium* spp., зменшилася на 25,9 % ($p < 0,01$), *Eubacterium* spp. – 179,6, *Prevotella* spp. – 11,9, і *Propionobacterium* spp. – на 9,5 %. За нематодозної інвазії кількість вказаних мікроорганізмів знизилася відповідно на 14,8, 173,9 ($p < 0,001$), 8,3 та 6,0 %, в той час як за змішаної протозоозно-нематодозної інвазії зменшення становило 39,8% ($p < 0,001$), 187,5 ($p < 0,001$), 14,3 ($p < 0,05$) і 13,1 %, порівняно із контрольною групою тварин.

Таблиця 1

Популяційний рівень облигатних анаеробів у прямій кишці поросят за різного виду інвазії, (lg КУО/г, n=12)

Рід мікроорганізмів	Контроль	Вид інвазії		
		Протозоозна	Нематодозна	Змішана
<i>Bifidobacterium</i> spp.	10,8±0,7	8,0±0,6**	9,2±0,5	6,5±0,5***
<i>Bacteroides</i> spp.	8,2±0,6	9,2±0,7	8,8±0,5	9,9±0,6
<i>Clostridium</i> spp.	5,5±0,5	6,8±0,5	6,4±0,4	7,8±0,6**
<i>Peptostreptococcus</i> spp.	7,0±0,5	7,1±0,4	7,0±0,3	7,2±0,5
<i>Eubacterium</i> spp.	8,8±0,3	1,8±0,3***	2,3±0,4***	1,1±0,1***
<i>Prevotella</i> spp.	8,4±0,7	7,4±0,4	7,7±0,5	7,2±0,4*
<i>Propionobacterium</i> spp.	8,4±0,5	7,6±0,6	7,9±0,3	7,3±0,2
<i>Fusobacterium</i> spp.	1,0±0,1	7,0±0,3***	6,4±0,5***	7,4±0,4***

Примітка: * – $p < 0,05$; ** – $p < 0,01$; *** – $p < 0,001$

На тлі зниження кількості *Bifidobacterium* spp., *Eubacterium* spp., *Prevotella* spp., і *Propionobacterium* spp. зростає популяція роду *Clostridium* spp. за протозоозної інвазії на 23,6 %, нематодозної – на 16,4 % і за змішаної протозоозно-нематодозної інвазії – на 41,8 % ($p < 0,05$) та кількість бактерій роду *Fusobacterium* spp. відповідно у 7,0, 6,4 та 7,4 рази.

Таким чином, за протозоозно-нематодозної інвазії на фоні збереження майже на одному рівні *Peptostreptococcus* spp. відбулося зменшення кількості *Bifidobacterium* spp., *Eubacterium* spp., *Prevotella* spp. і *Propionobacterium* spp. При цьому, незначно зросла кількість *Bacteroides* spp. і *Clostridium* spp. і значно збільшилася популяція *Fusobacterium* spp.

Вивчення складу мікрофлори прямої кишки у поросят дослідних груп показало не лише дисбаланс індигенної мікрофлори але й зростання у ній, порівняно із здоровими тваринами, кількості МАФАнМ (табл. 2). При заселенні кишечника поросят збудниками протозоозів у ньому, порівняно із контрольними поросятами, зросла у 4,0 рази кількість гемолітичної кишкової палички ($p < 0,001$), у

1,2 рази *Streptococcus* spp., у 1,1 рази *Enterococcus* spp. і *Enterobacter* spp., у 4,4 рази *Staphylococcus* spp. ($p < 0,001$), у 4,2 рази *Klebsiella* spp. ($p < 0,001$) і у 5,9 рази *Citrobacter* spp. ($p < 0,001$), а також у 2,0 рази грибів *Candida* spp. ($p < 0,001$).

Таблиця 2

Популяційний рівень МАФАНМ у прямій кишці поросят за різного виду інвазії, (lg КУО/г, n=12)

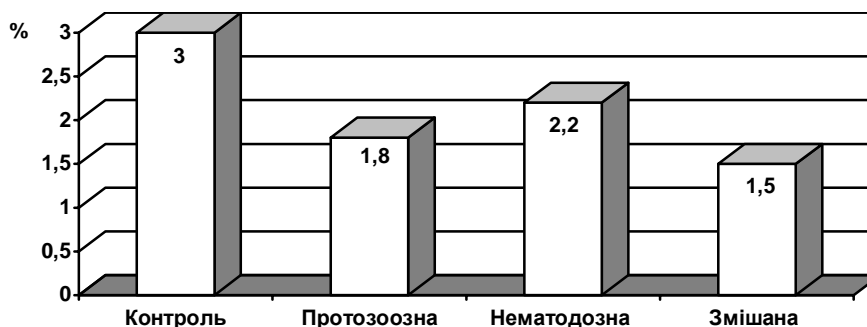
Рід мікроорганізмів	Контроль	Вид інвазії		
		Протозоозна	Нематодозна	Змішана
<i>E. coli</i> лакт. «+» гем «-»	5,9±0,2	5,8±0,3**	5,3±0,5	5,1±0,3***
<i>E. coli</i> лакт. «-» гем «+»	0,8±0,1	3,2±0,3***	2,6±0,2	4,1±0,4***
<i>Streptococcus</i> spp.	4,4±0,4	5,1±0,4***	4,7±0,3	6,6±0,4***
<i>Enterococcus</i> spp.	5,0±0,2	5,7±0,5	5,5±0,4	5,9±0,4
<i>Lactobacillus</i> spp.	9,5±0,7	8,0±0,6	8,4±0,5	7,2±0,6**
<i>Enterobacter</i> spp.	5,7±0,5	6,2±0,6	6,3±0,3	6,9±0,5
<i>Staphylococcus</i> spp.	1,1±0,1	4,8±0,4***	4,6±0,2***	5,6±0,4***
<i>Klebsiella</i> spp.	1,4±0,2	5,9±0,6***	4,8±0,4***	6,4±0,6***
<i>Citrobacter</i> spp.	1,0±0,1	5,9±0,5***	5,5±0,4***	6,4±0,5***
<i>Candida</i> spp.	1,8±0,2	3,6±0,4***	3,5±0,3***	4,1±0,3***

Примітка: * – $p < 0,05$; ** – $p < 0,01$; *** – $p < 0,001$

За нематодозної інвазії встановлено високовірогідне ($p < 0,001$), порівняно з контрольною групою, зростання популяцій *Staphylococcus* spp., *Klebsiella* spp., *Citrobacter* spp. і *Candida* spp.

Найбільш виражені зміни популяційного рівня МАФАНМ у вмісті прямої кишки спостерігаються у поросят уражених змішаною протозоозно-нематодозною інвазією за якої, порівняно із контролем, у 5,1 рази ($p < 0,001$) зростає кількість лактозонегативної гемолітичної *E. coli*, у 1,5 рази ($p < 0,001$) бактерій роду *Streptococcus* spp., у 5,1 рази ($p < 0,001$) – *Staphylococcus* spp., у 4,6 рази ($p < 0,001$) – *Klebsiella* spp., у 6,4 рази ($p < 0,001$) – *Citrobacter* spp. і у 2,3 рази – *Candida* spp. та зменшилася на 0,8 та 2,3 lg КУО в 1 г вмісту кількість лактозопозитивної негемолітичної *E. coli* і *Lactobacillus* spp.

За протозоозної, нематодозної і змішаної протозоозно-нематодозної інвазії у кишечнику поросят відмічено суттєві зміни і у складі індигенної мікрофлори (рис. 2).

Рис. 2. Показник ІСМ в мікробіоценозі прямої кишки поросят за різного виду інвазії

Індекс стабільності мікрофлори кишечника поросят за протозоозної інвазії знизився на 40,0 %, за нематодозної – на 26,7 % і за змішаної протозоозно-

нематодозної інвазії – на 50,0 %, порівняно із інтактними тваринами, які формували контрольну групу.

Таким чином, отримані результати вказують про зниження, порівняно із інтактними поросятами, показника ІСМ у поросят за протозоозної інвазії на 40,0 %, нематодозної – на 26,7 % і змішаної протозоозно-нематодозної інвазії – на 50,0 %.

Висновки.

1. За умов протозоозної, нематодозної і змішаної протозоозно-нематодозної інвазії у прямій кишці поросят змінюється популяційна структура мікробіоценозу, що проявляється зниженням кількості індигенної мікрофлори і підвищенням кількості МАФАНМ, які представляють собою мікробів-асоціантів.

2. Зниження, порівняно із інтактними поросятами, показника ІСМ у поросят за протозоозної інвазії на 40,0%, нематодозної – на 26,7% і змішаної протозоозно-нематодозної інвазії – на 50,0% вказує на дисбаланс між представниками аеробної та анаеробної мікрофлори.

Література

1. Бондаренко В. М. Дисбактериоз кишечника как клинико-лабораторный синдром: современное состояние проблемы / В. М. Бондаренко, Т. В. Мацулевич // М.: ГЭОТАР-Медиа, 2007. – 304 с.

2. Васильева З. Г. Методы гельминтологических исследований / З. Г. Васильева. — М. : Медгиз, 1995. – 238 с.

3. Данилевская Н. В. Нормальная микрофлора животных и ее коррекция пробиотиками / Н. В. Данилевская, М. А. Сидоров, В. В. Субботин // Ветеринария. - 2000. - № 11. - С.17–22.

4. Конев Ю. В. Дисбактериоз кишечника / Ю. В. Конев // Здоров'я України. - 2006. - № 9. - С.35.

5. Костюкова Н. Н. Начальный этап инфекционного процесса – колонизация и пути её предотвращения / Н. Н. Костюкова // Журн. микробиологии. – 2001. – № 9. – С. 103–109.

6. Маркевич А. П. Микропаразитоценоз как этиологический фактор / А. П. Маркевич, В. М. Апатенко // 4 з'їзд паразитоценологів України. – Харків. – 1995. – С. 79–80.

7. Пауликас В. Ю. Паразитоценоз желудочно-кишечного тракта свиней / В. Ю. Пауликас // Москва, Агропромиздат. – 1990. – 81с.

8. Циммеран Я. С. Дисбиоз (дисбактериоз) кишечника и /или «синдром избыточного бактериального роста» / Я. С. Циммеран // Клиническая медицина. – 2005. – №4. – С. 8–11.

Стаття надійшла до редакції 22.05.2015

УДК 632.2.083

Грибак Я., аспірант ©

Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького, Львів, Україна

ВПЛИВ ЙОДЛІПІДНОГО ПРЕПАРАТУ НА ДИНАМІКУ ПОКАЗНИКІВ ІМУННОЇ СИСТЕМИ У ТІЛЬНИХ КОРІВ ЗА РОЗВИТКУ ЕНДОТОКСИКОЗУ

У статті наведено результати досліджень впливу йодліпідного препарату на динаміку показників імунної системи у тільних корів за розвитку ендотоксикозу. Встановлено, що розвиток ендотоксикозу у тільних корів супроводжується пригніченням клітинного, гуморального та неспецифічного

© Науковий керівник – д.вет.н., професор Гунчак В. М.
Грибак Я., 2015